

הבינני ואלמדה

גליון מיוחד לרגל חג השבועות

אצורות דעת, נשפי חיוזוק ופיקי הדרכה מלוקטים מאוצר שיעוריו של הגה"ח רבי שמועון שפיצער שליט"א

בינני ואחיה

הגינים קצרים בענינא דימוא

התבוננות וחיוזוק במשעולי החיים

הבינני ואחיה

אתה נגלית בענן כבודך

נקודה שניה: המצוה

אכן להבין פשר דבר, מובא כי הרה"ק רבי מנחם מענדיל מוויטעבסק זיע"א אמר פעם לתלמידיו: "וכי סבורים אתם שמה שאמרו חז"ל "אנוכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענום", הכוונה היא לכל אותם שני פסוקים? - לא ולא, לא כפי שאתם סבורים, אלא רק את האות הראשון א' של 'אנוכי' שמענו מפי הגבורה...

וביארו התלמידים הקדושים את דבריו הטמירים של רבם, כי חלילה לא היתה כוונתו להמעיט בגודל המעמד הנשגב של 'קבלת התורה' לומר כי רק אות אחת נשמעה מפי הגבורה, אלא אדרבה, כוונתו היתה לגלות גודל המעמד הכביר והנורא, כי גילוי אלקותו שנעשה באותו רגע לא נתפשט כלל אלא נותר מצומצם באות אחת בלבד של אנוכי.

הבנת הדבר היא, כי ככל שהדבר מתפשט בזמן ובמקום, אזי הוא תופס מקום ונתגשם ונחלש במידת מה, אך כאשר האור מצומצם ומרוכז בנקודה קטנה אחת ללא התפשטות כלל, אזי האור הוא רב מאוד וגדול מאוד.

העוסקים בענין ההכנה לקבלת התורה, שפסוקים אלו יעוררו אצלו את האהבה עד שתחפץ ויחידרו בו את ההכנה לקבלת התורה. עכ"פ, הדבר צריך קצת ביאור והתבוננות, כיצד ייתכן שכל המהות של קבלת התורה מתרחשת באותם רגעים ספורים לאחר הכנה גדולה ומתמשכת, ורק לסבר את האוזן אם אחד חלילה יתאחר מלקום בבוקרו של חג ויפסיד את קריאת התורה, נמצא שבאותו רגע אחד הוא הפסיד את כל החג...

אם אחד חלילה יתאחר מלקום בבוקרו של חג ויפסיד את קריאת התורה, נמצא שבאותו רגע אחד הוא הפסיד את כל החג...

גם בחו"ל שישנם שני ימים, היום השני נראה כבר כיום מנוחה לאחר עבודת היום הראשון, מאחר ורוב הקהל אינו ניעור בלילה השני [אף שבש"ה הקדוש וביסוד ושוש העבודה מבואר שיש להיות נעורים ולעסוק בתורה גם הלילה השני], ונראה כי עיקר 'הקבלה' אכן היתה בכמה רגעים שביום הראשון ותו לא, והדבר צריך ביאור.

בעומדנו בשבת קודש שלפני חג מתן תורתנו מוקטר מוגש לפנינו לקראת החג מאמר מיוחד לחג השבועות, ובו כמה נקודות קריטיות להכנות האחרונות לפני החג.

נקודה ראשונה: ההכנה למצוה

והנה אם מתבוננים בפסוקי התורה של 'שלושת ימי ההגבלה' נמצא כי כאן טמון מקור הענין של 'הכנה למצוה' בתורה הקדושה. כאן ביארה התורה להדיא כיצד יש להתכונן בהכנה דרבה לקבלת התורה.

ובכלל, חג השבועות הוא חג שכולו הכנה, שבע שבועות ספרו והתכוננו לחג, בהגיע ליל החג למודים כל הלילה ועושים הכנה של קישוטים לשכינה באמירת התיקון, ולאחר מכן הטבילה במקוה, ולמחרת, התפילה שהיא גם הכנה במידת מה, ורק בשמינית עשרת הדברות בדקות ספורות אז הוא לכאורה 'הקבלת התורה' בעצמה; ומיד לאחר מכן שמחים ומרקדים ועושים סעודה גדולה, שהרי 'הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם'.

נמצא אם כן שחג זה הוא כולו 'הכנה' לרגע הקצר של קבלת התורה, ולאחר מכן מיד באה השמחה בקבלת התורה, והרי זה דבר מופלא ואין זה כבכל המועדים שבהם בעת התקדש ליל החג מיד באה הקדושה של הגדולה ומסתיימים כבר ההכנות של ערב החג.

ואגב נזכיר את מה שכתב הגה"ק ה'דברי יואל' מסאטמאר זיע"א במתק לישונו מדוע הקריאה מתחלת מ'בחדש' משלישי ולא מקבלת התורה, זאת מפני שאם יש אחד מהקהל שעדיין לא עשה הכנה טובה לחג ולא הספיק להיעורר כראוי, לכן קוראים בשבילו את הפסוקים האלו

בו ניתנת התורה ממש

כן יצא מפה קדוש הרה"ק רבי ישכר זוב מבעלזא זיע"א, שחג השבועות עדיף על פני החגים האחרים, כי עווד בכל החגים מאיד רק מעין האור של אותו יו"ט שהאיר בשעתו, בשבועות מאיר האור של מתן תורה במילואו, כי בו ניתנת התורה ממש כפי שניתנה בשנה הראשונה!

מלכות שבמלכות

היה המגיד הקדוש מקאז'ניץ זצוק"ל משנן במאמרו - וחוזר עליו כל שנה - על היום האחרון בספירה שעליו נאמר 'תספרו חמישים יום', כי אף מי שחללה לא עשה תשובה ולא הכין את עצמו עד היום האחרון, יכול ביום האחרון של 'מלכות שבמלכות' להרהר בתשובה ולהכין עצמו כראוי ליום הגדול והנשגב.

כדי להבין את מידת המלכות שהיא המידה האחרונה שבה מתכוננים לקבלת התורה, צריך לדעת כי 'מלכות' היא בחינת 'מקבל' דהיינו שהאדם צריך להכין עצמו להיות כלי קיבול לתורה, כי אם האדם אינו מסוגל לקבל מה שמורים לו ומראים לו משמים קשה לו מאוד לקבל את התורה.

זוהי ההכנה הגדולה להפוך עצמו למקבל בגודל הכנעה וענוה, דוגמה לדבר מצינו גם על פי נגלה במסכת נדרים (דף ט), במה שמבאר שקידושין הוא רק ע"י פעולת הבעל ואסור שהאשה תעשה פעולה להכניס עצמה לבעלה, ומבאר שם ה"רן שפעולת הקידושין נעשית אך ורק ע"י האשה מפקירה עצמה לגמרי ומניחה למקדש לעשות בה כחפצו.

אף ענין קבלת התורה שהוא בחינת נישואין, הוא ע"י שאנו נקבל על עצמנו את מידת המלכות ונכניע את עצמנו בגודל ביטול - להפקיד עצמנו לגמרי למשפיע לקבל את התורה.

תיקון ליל שבועות

ענין אמירת ה'תיקון ליל שבועות' מקורו טהור מהזהר הקדוש, והוא על דרך קישוטי כלה שמקשטים את השכינה בכ"ד קישוטים שהם כנגד כ"ד ספרי תנ"ך, והכל הכנה לייחוד העליון; ולא כמו אחרים הסבורים לומר שענין ה'תיקון' הוא רק עבור 'עמי הארצות' שאינם יכולים לעסוק בגמרא ותוספות, או להיפך, שהענין הוא רק עבור מקובלים היודעים בחכמת הקבלה.

כי אדרבה לפי המבואר בוהר הקדוש ה'תיקון' הוא ענין הכנה הצריכה לכל אחד ואחד. כך גם ענין הטבילה בעלות השחר הוא ענין של הכנה גדולה. גם בספר 'פלא יועץ', באות ע' - עצרת, מביא דברים נשגבים על ענין אמירת ה'תיקון' בליל שבועות.

וכדאי לציין, אף שידוע הענין שלא להפסיק בדיבור מאמירת ה'ברכה' בליל שבועות ועד לאחר אמירת 'כתר' בתפילה מוסף, מכל מקום אף מי שבעת סעודת יום טוב שוחח מעט כדרך של בריות, ראו לדעת כי בסידור רבי שבתי מביא בשם מורו אור שבעת הימים הבעש"ט הקדוש זצוק"ל שראוי שלא להפסיק בשיחה בטילה מלאחר אמירת ה'תיקון' עד אחר מוסף, מפני מפני שאז עולים הקישוטים, לכן כדאי מאוד להיזהר שלא לשוח בשיחה בטילה בשעות אלו לפנות בוקר עד אחר התפילה.

‘זמן מתן תורתנו’. ובי התורה שלנו היא?

שמענו מהגה"ח רבי חנוך הכהן שבדרון שליט"א ביאור נפלא בשם כמה גדולי ישראל, הלא הם החידושי הר"ם מגור, הבית הלוי מבריסק ורבי שמעון סופר מקראקא, זכר כולם לברכה המתרצים בביאור זה שש קושיות גדולות בענין החג. א. ידועה קושיית המגן אברהם (אר"ח תצ"ח) מדוע חג השבועות הוא ביום ו' בסיוון, הרי הלכה כרבי יוסי ולשיטתו קבלת התורה היתה ביום ז' בסיוון? ועוד, הרי קבלת התורה היתה ביום החמישים ואחד, ואם כן חג השבועות היה צריך להיות ביום החמישים ואחד ולא ביום החמישים?

וב' באר היטב' שם מביא עוד כמה קושיות: א. מה ביאור דברי רב יוסף 'אי לא האי יומא כמה יוסף איכא בשוקא', לכאורה מה ענין 'האי יומא' הרי העיקר הוא 'קבלת התורה' עצמה ולא דווקא היום' שבו ניתנה תורה? - ב. וכי רק 'יוסף' לא היה? הרי לולא התורה לא היה כלל עולם, שהרי קיום העולם כולו מותנה בקבלת התורה? - ג. הרי מבואר במסכת סוטה (מ"ט): "אמר ליה רב יוסף לתנא, לא תיתיני ענוה דאיכא אנא", וכיצד ייתכן שכאן הוא עצמו מדבר בלשון של גאות כביכול חלילה?

עוד יש להוסיף קושיא שישית היא, מדוע נקרא החג 'מתן תורתנו' ולא 'מתן תורה', וכי התורה שלנו היא?

ב. ומתרצים גדולי האחרונים הנ"ל על פי הקושיא על הגמרא (ברכות ה): "אמר רבי זירא ואיתימא רבי חנינא בר פפא בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם אדם מוכר חפץ לחבירו מוכר עצב ולוקח שמח אבל הקב"ה אינו כן נתן להם תורה לישראל ושמח שנא' כי לקח טוב נתתי לכם תורתא אל תעזבו". וקשה, מה הדמיון למשל, הרי כאן התורה נותרה אצל הקב"ה והוא עוסק בה ומשתעשע בה שעות רבות בכל יום כמבואר בגמרא (א ט) ואם כן למה יתיה עצב?

אלא התשובה היא, על פי מה שמצאנו בסיפור של 'תנור של עכנאי' (ב"מ י"ט): שלאחר שאמר רבי אליעזר 'כותלי בית המדרש יוכיחו, אמת המים תוכיח' והחכמים חלקו ואמרו 'תורה לא בשמים היא', מבואר שם 'אשכחיה רבי נתן לאליהו, אמר ליה: מאי עביד קודשא בריך הוא בהיא שעתא? - אמר ליה: קא חיין ואמר נצחוני בני, נצחוני בני', ומכאן מוכח שאכן הקב"ה נתן את התורה לגמרי לחכמי ישראל שהם יקבעו בה וינהיגו אותה על פי דעתם ורצונם, ואם כן היתה לו סיבה להיות עצב, ובכל זאת שמח הקב"ה -

ג. לאור זאת עיקר השמחה בקבלת התורה היא אינו רק בעצם התורה עצמה שקיבלנו, אלא השמחה היא בכך שניתן כח עצום לחכמי התורה שיכולים לשנות את כל ענייני העולם הרצונם והכל מתנהג ומשתנה על פיהם. ושמחה זו היא דווקא ביום ו' בסיוון כי יום זה הוא היום שהוסיף משה יום אחד מדעתו, והסכימה שכינה לדעתו ולא שרתה על ההר אלא למחרת, אם כן ביום זה שבו השכינה לא שרתה - ביום ו' בסיוון, הוא עיקר קבלת התורה שבו נתגלה שחכמי התורה מנהיגים את העולם לפי רצונם, וזה היה ביום החמישים, ולא ביום החמישים ואחד.^א

לפי זה מובן הפשט של 'אי לאו האי יומא' שדבר נפלא זה נלמד מעצם מהות היום' שנדחה בו קבלת התורה, ולולא יום זה, כמה יוסף איכא בשוקא, שלא היה להם הכח הגדול לחכמי התורה כפי שנתחדש כעת.

ומובן גם מה שאמר כן רב יוסף, שלא היה חלילה בדרך גאווה אלא בכך הביע את גודל השמחה של קבלת התורה שניתן הכוח לחכמי הדורות, ולאו דווקא רב יוסף אלא כל חכם וחכם יכולים להנהיג בעצמם את התורה ואת כל העולם על פי כח תורתם.

ולכן אנו אומרים: "זמן מתן תורתנו", כי זה עיקר השמחה שהתורה היא 'תורתנו' ואנו מנהיגים אותה לפי דעת חכמי התורה, וזה היה ביום ו' בסיוון, אבל 'זמן מתן תורה' אכן היה ביום ז' בסיוון.

והדברים שמחים כנתינתם מסיני!

א. אף הרה"ק בעל התפארת שלמה זצוק"ל מבאר על דרך זה, באופן אחר, כי לא היה באפשר לקבל את התורה טרם ידעו את היסוד הנכבד של כח הצדיקים שיש לשמוע בקולם לכל אשר יאמרו, כפי שהסכימה השכינה ליום שהוסיף משה מדעתו, רק לאחר ידיעת יסוד זה אפשר לקבל את התורה; וזה ענין אחר.

מרע וכל מה שנצרך האדם לתקן. זהו עיקר הקבלה' למעשה.

שמענו מהרה"ח רבי מאיר דוד ברנדווין שליט"א בשם הרה"ח רבי אליהו ראטה ז"ל שהיה משב"ק של הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זצוק"ל שפעם אחת בליל שבועות לאחר שיצא מהמקוה, תפס אותו ואמר לו: **ברגע זה מכריזים בשמים מי רוצה לקבל את התורה? הבה נצעק ביחד: "נעשה ונשמע" וכן עשו, ואמר על כך הרה"ח רבי אליהו שחשב בעצמו, מה הטעם שהיה צריך הרבי לומר לו זאת, הוא מפני שנעשה' הוא לשון רבים וצריך לקבל את התורה בצוותא חדא.**

מסיפור זה נראה כי באמת בכל שנה מכריזים בשמים ומעניקים לנו את הזכות ואת היכולת לקבל את התורה, ועלינו להשכיל באמת לקבל עלינו את התורה בלב שלם!

נקודה חמישית:

השמחה בחג

כל זה הוא שלב ההכנה, ולאחר מכן מתחיל מיד שלב השמחה הגדולה בקבלת התורה, עליו אמרו ש'הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכ'.

אמנם, בתחילת החג הכל הוא בבחינת 'וגילו ברעדה' - בגודל פחד מהדרת היום שנזכה אכן לקבלת התורה, אבל ברגע שזכינו כבר לקבלת התורה, יש לשמוח ולשוש בשמחת התורה.

מסופר כי בבית מדרשו של הרה"ק הדברי חיים מצאנז זצוק"ל לא היה נהוג שם לרקוד בליל שבועות, ופעם אחת קודם אור היום ניגש אחד החסידים שהיה "הודי פשוט" אל הנה"ק בעל הקול אריה אבד"ק בערעגסטאז ומאד זצוק"ל שהיה אדם גדול מאוד בתורה מחסידי צאנז, ואמר אליו: 'אמנם אתה אינך צריך לשמוח כ"כ בתורה, כי גם ללא התורה היית מסתדר היטב בחיך, בפרנסה ובכבוד, מפני חכמתך וכישוריך הגדולים... אך אני, לולא התורה הקדושה, לא היה לי כלום--- ורק בזכות התורה יש לי עולמי בחי... ובסיימו דברים אלו יצא ברקידה גדולה עם בעל הקול אריה' והצטרפו אליהם עוד ועוד חסידים עד שכל הקהל רקד בשמחה עצומה.

כששמע הצדיק את הרקידה יצא מחדרו ושאל על מה ולמה הרקידה וסיפרו לו את דברי אותו חסיד, ושמח מאוד בשמחה של מצווה זו. אף מי ששרוי בדרגה שפלה מאוד, יכול לשמוח מאוד בשמחת קבלת התורה, בפרט בזמננו כאשר העולם המנותק מתורה חלילה הולך ומושפל עד מאוד, ואנו ב"ה עדיין משתדלים בכל כוחנו לעבוד את ה' ומתאמצים במלחמת היצר - ולכל הפחות מעכשיו בקבלה על העתיד, **בוודאי יש לנו במה לשמוח בשמחה גדולה בכל שנה ושנה, ויש להראות זאת לבני הבית את גודל השמחה, בשירה ובזמרה, וברקידה של 'אי לאו האי יומא'...**

בהכנה, בתפילה, בקבלה ובשמחה נקבל עלינו את התורה הקדושה באהבה!

נהנים מכל רגע ורגע של החתונה, כי עבורם זהו העיקר כרגע.

צריך להבדיל בין דוגמה גשמית זו לעניינים שברוחניות, אבל לבין את האזן אפשר לומר כן לגבי החגים והמועדים, כי אם אמנם בדעת בני אדם נראה כי פסח וסוכות הם חגים ראויים לשמם, שבהם הדבר נמשך שבעה ימים וניתן לנצל ולהספיק עולם ומלואו, אולם, חג השבועות הרי קצר מאוד ולאחר שבקושי נכנסים אליו כבר הוא חלף עבר ומסתיים במהירות.

אך באמת, אדרבה, אף כי מבחינת ההנאה מהחג נראה כי אפשר יותר להספיק ולשאוב תועלת מהחג הארוכים, אך באמת בשורשו של דבר, דווקא בחג השבועות באותם רגעים קצרים של קבלת תורה, לאחר הכנה ארוכה של ימי הספירה ולימוד כל הלילה, מתרחש המהפך האמיתי כמו אצל אותו חתן הקונה עולמו ועתידו ברגע כמימריה של ה'הרי את'...

כמוכן שאצל אלו הגבוהים משכמם, יהודים מזוככים, הדבר ניכר ביתר שאת והם חשים בעצמם את גודל השינוי הנעשה בעת 'קבלת התורה'. שמענו פעם כמסיל לפי תומנו מאחד מזקני חסיד דור העבר זצ"ל, שסיפר כי בליל שבועות פנה ליבדלח"ט מורו ורבו שליט"א לבקש שיחוק אותו עמו ויזכה לקבל את התורה כראוי, ולמחרת בעת הקידוש ניגש להודות ואמר: "ב"ה, מען האט דורך געבראן... - כוז היתה הרגשתו של יהודי מורם מעם שהרגיש בנפשו את קבלת התורה המתרחשת ברגעים קצרים אלו לאחר ההכנה הגדולה של כל התקופה.

מי יתן והיה לבבנו זה גם כן, עכ"פ אנו את שלנו נעשה!

נקודה שלישית:

התפילה בחג

עוד יש לדעת כי אור גדול זה של החג מגיע כבר בעת התפילה, כפי שבכל יום טוב האורות מגיעים בעת התפילה, לכן תפילה זו של חג השבועות היא מהתפילות המרוממות והנשגבות ביותר מכל השנה, בעת תפילה זו אנו מבקשים ופועלים עבורנו ועבור צאצאינו לכל השנה השפעות של רוחניות בכל העניינים. מי שחלילה מתאחר לקום לתפילה זו הרי הוא מפסיד את עיקר הנקודה שעליה עמלים זמן רב ביותר, והוא הפסד גדול מאוד כמי שנוערך שנה שלימה עבור פרויקט מסוים ובדיוק בעת האירוע המכונן של סיום הפרויקט הוא נאנס ולא יכול להוסיף, אף שהוא אונס גמור, אבל הפסד הינו צורב וכואב מאוד.

נקודה רביעית:

קבלה להבא

מעבר לכל זה, יש לזכור כי עיקר הקבלה היא באמת הקבלה להבא, ועל כן יש להקדיש מחשבה במהלך החג, לחשוב בעצמו ולהכניס בליבו הרגשות של רצון טוב לקבל להבא את כל קיום התורה, לעמוד יותר טוב בניסיונות הזמן, להתחוק היטב בעשיות טובות ובסוד

הרבוננות

'שבועות' הוא הרי היום שבו דנים על 'פירות האילן'

ומבואר בשל"ה הקדוש בשם ה'תולעת יעקב':

כי הכוונה היא לנשמות התלויות באילנא דחיי,

כלומר שהוא יום הדין על עסקי הנשמה
וכל העניינים הרוחניים!

געדאנקען על לימוד התורה

1. יש לדעת שגם בעולם הזה מי שזוכה ללמוד תורה כראוי זוכה כבר כאן לשכר עצום של הנאה ותענוג בעת שהוא יגע ועמל בתורה. דבר זה ניתן לראות בחוש כי אלו הזוכים לטעום מתענוגי עמל התורה, הם האנשים המאושרים בעולם, וגם כאשר הם עוברים תקופה קשה, בעיות שונות מכל סוג שהוא, מוצאים הם לעצמם פורקן ומנוחת הנפש כאשר הם מתיישבים בבית המדרש, שוכחים מהכל ושוקעים בסוגיא של גמרא ותוספות עם כל הגישמאק.

וכבר לימד אותנו אור שבעת הימים הבעש"ט הקדוש זצוק"ל, בעל הילולא בחג השבועות, כי אף מי שאינו יושב אוהל בכל היום, אלא טרוד לפרנסתו על המחיה ועל הכלכלה, אם הוא לומד בזמנו הפנוי כראוי בקדושה ובטהרה, אזי גבוה הוא מאוד ומגיע לדרגות נשגבות.

באופן אישי, אנו מכירים כמה וכמה 'בעלי בתים' הטרודים למחייתם ועוסקים במלאכות שאינן מכובדות כלל, אך בזמן הנותר להם, אם בשעות הערב או בשעות של לפנות בוקר, הם יושבים כמה וכמה שעות ועמלים בתורה, והרי הם יהודים מאושרים ומדושני עונג רוחני באופן שאין דומה להם.

2. ויש לדעת כי מי שיש לו חלק וגישמאק בדף גמרא, אין זה רק תענוג בלימוד אלא זה מביא לו תענוג לכל חלקי החיים, תענוג בשבת וביום טוב, במצוות ובכל חלקי עבודת ה'. אף תפילותיו של העמל בתורה הן בצורה אחרת, כפי שאומרים ב'אקדמות': 'צבי וחמדי ורגי דילאון בלעותא - צלותהון בכך מקבל והנייא בעותא', התפילות של יהודי העמל בתורה הן תפילות אחרות והן מתקבלות ביותר.

3. ב'תיקון ליל שבועות' אנו אומרים את המשנה בסוף מסכת קידושין: "רבי נהוראי אומר מניח אני כל אומניות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה..." והמשנה מבארת שם את ההבדל בין כל האומניות לתורה, כי בכל אומנות כאשר האדם מזקין הוא אינו יכול כבר לעסוק בה והוא מת רעב, לעומת זאת, התורה, נותנת בו כח בזקנותו ודשנים ורעננים יהיו לומדי התורה גם בזקנותם.

הדברים האלו נראים בעליל, שאלו שאין להם לדאבונם את הגישמאק בלימוד הרי הם נופלים לשעמום ולעצבות, אבל תלמידי חכמים הזוכים להתענג על לימוד התורה יושבים בקנותם ומשתעשעים בדברי תורה יותר ויותר.

בשבועות אנו מזמרים בפיוט 'ברוך שמו בשמי שמי קדם' את כל המעלות של תורה המאירה את העיניים ומשמחת לב וכו' וכל הדברים האלו נראים לעין כל אצל אלו הלומדים, שליבם פתוח כאלו וראשם ברור ונהיר לשאוב חיות ותענוג מכל יום ויום בחייהם עלי אדמות.

4. עוד יש להתבונן שלכאורה מצד אחד אנו רואים שיש ענין של 'בכל יום יהיו בעיניך כחדשים' וכל דבר חדש יש בו גישמאק, מסכת חדשה, לימוד חדש, זמן חדש וכדומה, ומאידך, מצאנו בקבלת התורה נאמר: "כל התחלות קשות ומכאן ואילך יערב לכם" האם אין זה סותר?

אלא יש לומר שבוודאי בכל התחלה יש תענוג מיוחד, אלא שברגע שהאדם צריך לשנות את סדר יומו ולהתחיל לנהל מהלך חיים חדש הדבר כרוך בקושי גדול. לדוגמה: כאשר אדם טועם את התענוג של לימוד לפנות בוקר, אמנם הוא נהנה מאוד אבל אם נדרוש ממנו לשנות את סדר יומו ולהתחיל להשכים בכל בוקר ללימוד כזה יהיה הדבר קשה עליו מאוד.

הוא הדבר שצריך לזכור בעת שרוצים להתקדם ולקבל סדרים חדשים וקבלות חדשות בלימוד ובעבודת ה', שיש קושי גדול בשינוי בסדר היום, וכדי להתגבר על קושי זה יש להתייחס לכך כמו אדם המקבל על עצמו מלאכת כפיים חדשה או ניהול עסק עצמי חדש, שאם הוא בר דעת הוא מכין את עצמו תחילה למציאות שיהיה קשה עליו מאוד סדר היום החדש בתקופה הראשונה עד שיתרגל, כך גם היא המידה בעבודת ה'.

ייתכן לומר שזהו גם הענין של אמירת 'תיקון ליל שבועות', מעבר לסודות הנפלאים שיש בענין, יש גם ענין פשוט מאוד, שבליל הקדוש הזה נותנים לנשמה לטעום מכל סוגי הלימודים - מכל ענייני הפרשיות שבתנ"ך ובשעה סדרי משנה ובכל מסכתות הש"ס, ואף כל תרי"ג מצוות - כדי שהאדם יוכל להרגיש בעצמו אם יש לו תענוג מסוים ומשיכה מיוחדת למקום שליבו חפץ - אולי יקבל על עצמו כעת לשנות את סדר יומו ולהתחיל בלימוד חדש או בקיום מצווה מיוחדת מעתה, ותהיה זו 'קבלת התורה' האישית שלו בשנה זו, והלואי שזוכה לכך בס"ה.

הגינים בברכת אהבה רבה

הבינינו: בספר גילוי דעת למהרש"ם מברעז'אן זצ"ל מביא סיפור שהיה אצל הגה"ק הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג זיע"א שפעם אחת אמר לתלמידיו שמי שלא כיוון כראוי בברכות 'אהבה רבה' ו'אהבת עולם' ובברכת 'אתה חונן' אינו יכול לחדש שום חידוש לאמיתיה של תורה ביום זה. אחד מן התלמידים פקפק קצת בדבריו ואמר שהוא זכה לתרץ את קושיית תוספות בחולין (דף פה, ב) אף שלא כיוון כראוי בתפלתו. ביקש ממנו הצדיק שיאמר את חידושו, ועל אתר הפריקן את החידוש לגמרי, וראו הכול שלא היה נכון.

ואלמדה: וההסבר לכך פשוט, כי ממה נפשך, אם החידוש הוא פרטי של האדם, אין לזה חשיבות, אלא מאי? החידוש הוא אמיתי מפיו של הקב"ה כביכול ומקורו טהור בקדושת התורה, אם כן המקום שמקבלים אותו הוא בוודאי בעת התפילה כאשר מבקשים ומתחננים ממקור החכמה והאמת.

הבינינו: בסידור בית יעקב להריעב"ץ זצ"ל מביא על ברכת 'אהבה רבה' שהיא ברכה חשובה ונכבדה מאוד שבה יש את כל הבקשות הגדולות, בפרט על לימוד התורה שבה כלול הכול, וכל ההצלחות נובעות ממנה.

ואלמדה: וזוהי הסיבה - אומר הרב יעב"ץ - שברכה זו פוטרת את מי שלא בירך ברכת התורה קודם התפילה, מפני שבבקשות אלו כלולה גם ההודאה והשבח לנותן התורה מה שאומרים בברכת התורה בבוקר.

הבינינו: בספר הקדוש 'תולדות יעקב יוסף' (פרשת וראא אות א) מביא בשם רבו אור שבעת הימים הבעש"ט הקדוש זצוק"ל דבר נורא, כי טעם איחור ביאת המשיח הוא מפני שאין מאריכים בברכת 'אהבה רבה'.

ואלמדה: מעבר לענין הסגולי שיתכן שיש בברכה זו, הדבר הוא גם פשוט מאוד שאם היו מאריכים ומכונים היטב בברכה זו, היו באמת זוכים ללמוד יותר ואז היו מקרבים את ביאת המשיח, על דרך שכתב בעל האור החיים' הקדוש (שמות כ, כ ד"ה ובדרך רמז) כי "אין משה חפץ לגאול עם בטלנים מן התורה" וגם על ידי לימוד נכון היו יודעים יותר מה חובתם בעולם ומתקנים את כל מה שצריך לתקן, כגון בענין 'שנאת חנם' המעכבת הגאולה, היו מבינים ומשכילים להביא 'אהבת חנם', וכך בוודאי היתה מתקרבת הגאולה השלימה.

ואכן בברכה זו מזכירים גם את הגאולה בפירוש בסופה: 'והביאנו לשלום מארבע כנפות הארץ, ושבור עול הגויים מעל צווארינו, ותולכנו במהרה קוממיות לארצנו' - ולכאורה עצם הזכרת ענין זה בברכה זו מורה גם כן כי יש שייכות ברורה בין התפילה על לימוד התורה לבין קירוב הגאולה.

ואגב, הרה"ק הרב'ית אהרן' מקארלין זיע"א כותב (פרשת ניצבים) שישנן קליפות הנאחזות בצוואר האדם ואינן מניחות לו לדבר דברים שבקדושה כראוי, ועל זאת אנו מבקשים - ושבור עול הגויים מעל צווארינו. מכאן מוכח כי גם בקשה זו היא שוב בקשה רוחנית על הצלחה בעבודת ה'.

הבינינו: בספר 'שפתי צדיק' מביא בשם זקנו הגה"ק בעל החידושי הרי"ם מגור זיע"א על מה שכתוב בסוף פרשת בלק 'המה בוכים' לאחר המעשה הנורא של זמרי היו בוכים בפתח אוהלם, והיה זה מחמת רוב בלבול שלא ידעו כדת מה לעשות במצב נורא כזה שנשיא בישראל חטא, ובתרגום יונתן כתב: 'הם קריין קריאת שמע', דהיינו שבעת הבכי הם קראו את שמע. והוא תמוה.

ואלמדה: וביאר החידושי הרי"ם' על פי מה שהיה דרכו של היהודי הקדוש מפשיסחא זצוק"ל שבכל עת שהיה מתקשה בדבר מה בלימודו, היה מוצא יישוב לכך מיד לאחר התפילה, וזאת מפני שבעת התפילה היה בוכה ומתחנן ב'זהאר עינינו בתורתך' והיה ה' מאיר את עיניו. על פי זה הביאור הוא שכאשר ראו בני ישראל את מה שאירע ונעלמה מהם ההלכה, היו 'המה בוכים', דהיינו שקראו קריאת שמע 'בברכותיה', ובכו והתחננו בברכת 'אהבה רבה' עד שהאיר ה' את עיניהם, וזכה פנחס ש'ראה מעשה וזכר הלכה' - והוא נעשה השליח שלהם לקיים את ההלכה שזכרה באותו מעמד, כפי דאיתא: "קריינא דאגרתא איהו ליהווי פרוונקא".

ללמדנו כוחה של ברכת 'אהבה רבה' ועד כמה עלינו להתחזק בה בכל כוחנו!

מעשה

מסופר על הרה"ק רבי מאיר יחיאל מאוסטורובצא צוק"ל שפעם אחת חידש חידוש נפלא מאוד בעת לימודו, שאל אותו אחד הנוכחים: 'למדנו רבינו: כיצד אפשר לחדש חידוש כזה ב-5 דקות?' - השיב הרבי: 'וכי סבור הנך שחידושי זאת ב-5 דקות??'

הבנה למעשה

האמת היא שאימצתי את מוחי דקה אחת בלבד, ואילו בשאר ארבע הדקות התפללתי והתחננתי לה' במחשבותי שיחונן אותי דעה להשכיל ולהבין את עומק תורתו הקדושה!"

מעשה

שמענו על יהודי, אברך יקר מאוד מצדיקי דורנו, הנוהג להיבחן במסגרת מבחני 'דרשו', והעידו הוראים כי בעת המבחנים הוא יושב ושופר דמעות כמים, ואומר פרקי תהילים ש'ה' יאר את עיניו בתורתו, ורק לאחר מכן ברגעים האחרונים של זמן המבחן הוא כותב במהירות את התשובות וזוכה כמובן לצייונים גבוהים ביותר, 'כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה'...

הבנה למעשה

ברגע שיודעים את האמת כי 'ה' יתן חכמה", אזי יודעים שהעמל וההתייענות בתורה היא רק עשיית הכלי וההכנה כדי לקבל את האור הגנוז בתורה במתנה; ובוודאי יש לעמול בכל עוז, כי זהו חלק ההשתדלות, שיש השתדלות במעשה ויש השתדלות בתפילה, אבל בסופו של דבר מקבלים זאת כמתנה משמים, אזי מצליחים בתורה ביותר!

מעשה

בהיותי בישיבה נתנו לאחד מן הבחורים, שהיה נוהג לקום באשמורת הבוקר, את התפקיד לפתוח מידי בוקר את היכל הישיבה. יום אחד לא הגיע הבחור לפתוח וליד הדלת הלכו והתרבו הבחורים שהמתינו להיכנס אל התפילה. לאחר שעה ארוכה הגיח הבחור מזיע ומתנשף ופתח את הדלת. כל הבחורים שעמדו ליד הדלת פרצו באחת פנימה ופתחו בתפילת שחרית...

הבנה למעשה

הרהרתי אז לעצמי: הרגשותו של בחור זה הלא בוודאי טובה ונעימה, שהרי הוא יודע שבלעדיו כולנו איננו יכולים להתפלל כי המפתח בידו, ולא מפני שהוא חשוב מכולם מסרו לו את המפתח, אלא מפני שטבעו לעורר את השחר ואין לו ניסיון בזה. הלוואי, אמרתי לעצמי, יעבירו את המפתח כל יום לבחור אחר וכולנו נרגיש כי בלעדינו אי-אפשר להתפלל.

הרי מסתובב לו יהודי פשוט ומהרהר לעצמו: "מה אני ומה ערכי? יהודי פלוני הנו תלמיד חכם גדול, ופלוני יש לו משרה רמה בישיבה, ופלוני הוא נגיד גדול התורם לעמלי תורה, ורק אני אין בי כלום! אדם פשוט אני הבטל ומבוטל בתוך מיליוני האנשים המסתובבים בעולם. סתם שלומיאל אנכי, ונבראתי כפי הנראה רק כדי למחות כפיים לאותם מוצלחים המסתובבים זקופי קומה".

נאמר לו אנו: דע לך, שכל אחד מישראל הוא עולם ומלואו ומוסיף קדושה עבור כל העולם כולו. עם כל יהודי נוסף, מתווספת השראת השכינה בעולם, ומה לך גדול מזה! הרי חשוב אתה לעין ערוך!

מעשה

פעם נכנס אחד אל הרה"ק רבי יחונן מרחמסטריווקא זיע"א וביקש ברכה להצלחה בכל העניינים, נענה הצדיק: 'הרי דוד המלך היה רבי גדול והוא כבר הבטיח: "כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה ויליה, והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פרוי יתן בעתו ועלה לא יבול וכל אשר יעשה יצליח'.

הבנה למעשה

בטח בדבר זה, ולחם את מלחמת ה' להגות בתורה גם כשיש לך טרדות, ובוודאי תזכה לראות בקיומה של הבטחת דוד המלך ע"ה!"

מעשה

אצל הרה"ק האמרי אמת' מגור זיע"א, התלונן אחד על עסק פרנסתו שהוא נוהל ממנו הפסדים רבים.

הבנה למעשה

אמר לו האמרי אמת בהא לישנא: אם תקום באשמורת הבוקר ותלמד שעה אחת גמרא, ואפילו חצי שעה, או אפילו רבע שעה (כפי הנראה הכיר את מדרגת האיש), ותזכיר את שמוותיהם הקדושים של התנאים והאמוראים, לא יתכן שיעצרו בעד עצמם מלהטיב לך!

מעשה

סיפר הגה"ח רבי אהרן טויסיג שליט"א כפי ששמע מהחסיד רבי אלתר משה יונגער זצ"ל בשם אביו שהיה מחסידי סיגעט: דרשותיו של הרה"ק בעל עצי חיים זיע"א מסיגעט לא היו מיוחדים ביופיים (הרעיונות היפים המופיעים בספרו 'עץ חיים' אינם ממה שדרש בריבים) והחסידיים היו מרגנים על כך כביכול אין כוח רבם בפיו כאביו וזקנו.

הבנה למעשה

אולם, פעם נודע הדבר, שבגלל היותו מסובב הרבה בין הערים והעיירות, היה חושש שנא יבוא פעם לאיזו עיר אשר המרא דאתרא אינו נואם דגול ותיפגע כבודו בראותו אותו מפיק מרגליות. על כן קיבל על עצמו לדבר בסגנון פשוט גם שירנוגו אחרי. מדרגה של צדיק!

מעשה דומה

הוסיף הגה"ח רבי אהרן טויסיג שליט"א וסיפר מעשה כעין זה שהיה אצל אביו הגה"צ רבי יחזקאל טויסיג זצ"ל. אביו היה ידוע כדרשן נפלא מאוד, וכשהיו מזמינים אותו למסור דרשה, היה נוהג לברר מי ידבר לפניו ולאחריו. פעם הזמנו למסור דרשה באיזה מקום והתיישב להכין את דרשתו יחד עם בנו הגדול הגה"צ רבי יוסף זצ"ל.

כשסיים להכין את דרשתו עם בנו, הוסיף מדעת עצמו עוד קטע אחד לסיום דרשתו. אמר לו בנו: אבי היקר, אין רצוני לסתור את דבריך שהרי אני מצווה על כיבוד אב, אבל אם הכנת את דרשתך עמדי בוודאי רצונך לדעת את דעתי, ובכן אומר לך שסיום זה אינו במקומו, ולא רק שאינו מוסיף כלום לדרשה אלא הוא נותן טעם לפגם וחבל...

טופו לו דבר היה, שאביו מסר את הדרשה כפי שהכינה עם בנו הגדול וסיים אותה בקטע זה שהכין מדעת עצמו, ואכן קטע זה החרב את הדרשה והותיר בלבנות השומעים טעם לפגם.

מצאיות זו עגמה את נפש בנו הגדול, ניגש הבן אל האב ושאל מדוע הוצרך להרוס את דרשתו במו פיו.

הבנה למעשה

השיב לו אביו בזה הלשון: "לפני נשא דברים אדם חשוב מאוד ומורה הוראה בישראל, אשר אין כוחו בפיו, וחששתי שמא תגרום לו דרשתי חלישות הדעת, לפיכך החרבתי את דרשתי בכוונה תחילה. אמרתי את מה שהייתי צריך לומר, אך ויתרתי על הטעם הטוב העשויה את כל השפעות הרג באופן מיטיבי לגדול בתורה ויראה! לגרום צער לאותו גדול בתורה!"

פוק חזי האיך נהגו גדולי ישראל, ונצעד אף אנו בעקבותיהם להיזהר בכבודם של ישראל עד לאחת!

א נייע בליק!

איך יכול כל אחד להפוך לתלמיד חכם אמיתי?

שיעור זה ועוד עשרות שיעורים בענייני תורה יאירו לך את הדרך

האיך לארוח בעץ החיים ולהמשיך את כל השפעות הרג באופן מיטיבי לגדול בתורה ויראה!

טלפון ישיר שע"י 'קול הלשון': 0732951337

לגישה ישירה לשיעור לחצו בכניסתכם למערכת *# ואח"כ 1440568.

לגישה ישירה לתקניית תורה לחצו בכניסתכם למערכת כ"ל,

ואח"כ 111143 ובחרו שיעור רצוי.

לקבלת הגיליון בקביעות וכן להעירות והארות בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות למכון 'בינה הגיגי' דוא"ל: a60263@gmail.com

לתרומות והנצחת שיעור, וכן לקבלת השיעור דבר יום ביומו, ניתן לפנות ישירות למכון 'בינה הגיגי' דוא"ל: info@machonhavivinci.com

500 גליונות

לע"נ הבה"ח מאיר יחיאל מיכל גלויברמן ז"ל

ביבלחט"א הרב ר' יהודה לייב שליט"א

נלב"ע אשתקד ערב חג השבועות באסון הנורא בגבעת זאב

הונצח ע"י המשפחה

500 גליונות

לע"נ האברך הרב מרדכי בנימין רובנשטיין ז"ל

ביבלחט"א הרב ר' יוחנן שליט"א

נלב"ע אשתקד ערב חג השבועות באסון הנורא בגבעת זאב

הונצח ע"י המשפחה

500 גליונות

נדבת ידידינו הר"ר נפתלי יהושע ברמן שליט"א

להצלחת ילדיו ולאמונה ושמחת התורה

לכבוד ולזכר נשמת הרה"ק ה"אהבת ישראל" מו"ז נ"ץ

הרה"ק רבי ישראל בן הרה"ק רבי ברוך זיע"א נלב"ע ב' סיון תרצ"ו